

SCRÚDUIMHIR

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2014

GAEILGE – ARDLEIBHÉAL – PÁIPÉAR I

(150 marc)

DÉARDAOIN, 5 MEITHEAMH – MAIDIN, 9.30 go dtí 11.30

Don Scrúdaitheoir

CUID	A		B		C		
CEIST	1	2	1	2	1	2	IOMLÁN
MARC							
Cluastuiscint				GAEILGE →			
				Iomlán na marcanna →			

STAMPA AN IONAIID

N.B. Caithfear an scrúdpháipéar seo a thabhairt ar ais le do fhreagarleabhar.

Scríobh freagraí ROINN I ar an scrúdpháipéar féin.

Scríobh freagraí ROINN II, ROINN III agus ROINN IV i do fhreagarleabhar.

N.B. Bíodh na freagraí i nGaeilge ach amháin nuair nach gá sin.

CUID A

Cloisfidh tú giota cainte ó bheirt daoine óga sa chuid seo. Cloisfidh tú gach giota díobh **faoi dhó**. Beidh sos tar éis gach giota a chloisfidh tú chun seans a thabhairt duit na ceisteanna a bhaineann le gach giota cainte a fhreagairt. Éist go cúramach leis na giotaí cainte agus líon isteach an t-eolas atá á lorg sna greillí ag **1** agus **2** thíos.

1. AN CHÉAD CHAINTEOIR

Ainm	<i>Caitriona Ní Fhaoláin</i>
Cén bhliain a rugadh Caitriona?	
An bhfuil aon deirfiúr nó deartháir ag Caitriona?	
Cé leis a bhfuil Caitriona ina cónaí?	
Cén tslí bheatha atá ag a máthair?	

2. AN DARA CAINTEOIR

Ainm	<i>Aodh Ó Gallchóir</i>
Cad as d'Aodh?	
Breac síos dhá phointe eolais faoi theaghlach Aoidh?	(i)
	(ii)
Cá raibh Aodh aréir?	

CUID B

Cloisfidh tú fógra agus píosa nuachta sa chuid seo. Cloisfidh tú gach ceann díobh **faoi dhó**. Éist go cúramach leo. Beidh sos tar éis gach ceann a chloisfidh tú chun seans a thabhairt duit na ceisteanna a bhaineann le gach ceann acu a fhreagairt.

1. FÓGRA

(a) Cad a deir an Príomhoide nach mbeidh ar siúl tar éis na scoile an tseachtain seo?

(b) Cén obair a bheidh ar siúl i halla na scoile?

(c) Cén fáth a mbeidh an obair ar siúl i halla na scoile?

2. PÍOSA NUACHTA

(a) Cén contae ina bhfuil Coláiste Oiriail?

(b) Luaigh **dhá** rud faoin lá mór a bhí acu i gColáiste Oiriail.

(i) _____

(ii) _____

CUID C

Cloisfidh tú **dhá** chomhrá sa chuid seo. Cloisfidh tú gach comhrá díobh **faoi dhó**. Cloisfidh tú an comhrá ó thosach deireadh an chéad uair. Ansin cloisfidh tú é ina **dhá** mhír an dara huair. Beidh sos tar éis gach míre díobh chun seans a thabhairt duit an cheist a bhaineann leis an mír sin a fhreagairt.

1. COMHRÁ A hAON

An Chéad Mhír

- (a) Cad a tharla do rothar Cholmáin?

An Dara Mír

- (b) Cén fáth nach raibh Colmán ag imirt peile?

- (c) Cén socrú a rinne Muireann le Colmán?

2. COMHRÁ A DÓ

An Chéad Mhír

- (a) Cá raibh Dearbháil le coicís anuas?

An Dara Mír

- (b) Céard faoi ar labhair Dearbháil sa pharlaimint?

- (c) Conas a thuig na polaiteoirí Dearbháil nuair a labhair sí as Gaeilge leo?

Scríobh freagraí ROINN II i do fhreagarleabhar.

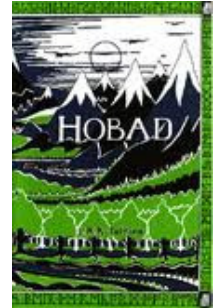
Ceist 1. Freagair A agus B anseo.

A (20 marc)

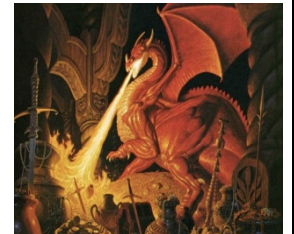
Léigh an píosa iriseoireachta seo atá bunaithe ar fhoinní éagsúla agus freagair na ceistanna a ghabhann leis. Bíodh na freagraí i d'fhocail féin, chomh fada agus is féidir leat.

Anonn agus Ar Ais Arís

- Is úrscéal fantaisíochta é *The Hobbit*. Foilsíodh den chéad uair é sa bhliain 1937. Ba é J.R.R. Tolkien, ollamh in Ollscoil Oxford, an t-údar. Tá an t-úrscéal ar fáil anois ina lán teangacha, an Ghaeilge san áireamh. Cuireadh an leagan Gaeilge ar fáil sa bhliain 2012. *An Hobad* an teideal atá air. An tOllamh Nicholas Williams a chuir Gaeilge ar an leabhar. Sa leagan Gaeilge, baintear úsáid as na léaráidí a rinne Tolkien féin don bhunleagan. Is é an comhlacht Evertype i gCathair na Mart, Co. Mhaigh Eo, a d'fhoilsigh an leabhar. Is leabhar gleoite, snasta, críochnúil é *An Hobad*.
- Sa Siopa Leabhar i gCeannáras Chonradh na Gaeilge, 6 Sráid Fhearchair, Baile Átha Cliath 2, a seoladh *An Hobad* ar an Luan, 30 Aibreán, 2012. Tá an siopa ansin le daichead bliain anuas. Rinneadh maisiúchán agus athchóiriú air in 2012. Cuireadh isteach seilfeanna agus soilse nua, agus spás léitheoireachta do chustaiméirí. Dúirt bainisteoir an tsiopa gur chúis bhróid dó *An Hobad* a bheith á sheoladh sa Siopa Leabhar. Dúirt sé freisin gur deis iontach a bhí ann an leagan amach nua ar an siopa agus an suíomh gréasáin nua, www.cnag.ie/siopa, a léiriú don slua.
- Is scéal faoi hobad darb ainm Biolbó Baigín é *An Hobad*. Téann Biolbó ar thuras fada contúirteach, i gcoinne a thola, in éineacht le Gandalf Draoi agus le trí abhac déag. Ba mhaith leo teacht ar an taisce óir atá ag Smóg Dragan. Foghlaimíonn Biolbó agus a chomrádaithe go leor fúthu féin agus iad ar an turas seo. Tuilleann Bilbó meas a chomrádaithe le linn an turais. Ar deireadh cloítear Smóg Dragan ach is beag ór a thugann Bilbó leis abhaile. Níl suim dá laghad ag Biolbó ná ag hobad ar bith eile ina bheith saibhir ná cáiliúil mar is fearr leo compord an tsaoil.
- Bhain *The Hobbit* cáil amach ar fud an domhain nuair a foilsíodh sa Bhéarla ar dtús é. Ceaptar go bhfuil suas le céad milliún cóip díolta idir gach teanga agus an figiúr sin ag dul i méid in aghaidh an lae. Bhí súil ag daoine go ndéanfaí scannán de *The Hobbit* freisin. Tá dhá scannán bunaithe air anois, *The Hobbit: An Unexpected Journey* (2012) agus *The Hobbit: The Desolation of Smaug* (2013). Taispeánfar an tríú scannán sa tsraith, *The Hobbit: There and Back Again* i mí na Nollag seo chugainn. Tá an lucht leanúna dílis ag súil go mór leis.

Ceistanna (iad ar cómharc)

- (a) Cén bhliain ar foilsíodh an leagan Gaeilge den leabhar *The Hobbit*?
(b) Ainmnigh an duine a chuir Gaeilge ar an leabhar.
- (a) Cá bhfuil An Siopa Leabhar suite?
(b) Luaigh **dhá** rud faoi mhaisiúchán agus athchóiriú 'An Siopa Leabhar'.
- (a) Cén fáth a ndeachaigh Biolbó, Gandalf agus na habhaic ar an turas fada contúirteach?
(b) Luaigh tréith phearsanta **amháin** a bhaineann le hobad a luaitear sa sliocht.
- Déan cur síos ar **dhá** chúis a ndearnadh scannáin den leabhar *The Hobbit*.
- Cén fáth a raibh bainisteoir 'An Siopa Leabhar' sásta leis an oíche? Luaigh **dhá** phíosa eolais.

J.R.R. Tolkien

B (20 marc)

Léigh an píosa iriseoireachta seo atá bunaithe ar fhoinní éagsúla agus freagair na ceisteanna a ghabhann leis. *Bíodh na freagraí i d'fhocail féin, chomh fada agus is féidir leat.*

An Fhéile Idirnáisiúnta Pan Cheilteach

1. Bhailigh suas le 10,000 duine le chéile i mbaile Cheatharlach i rith shaoire na Cásca, 2013 mar bhí an Fhéile Idirnáisiúnta Pan Cheilteach ar siúl ann. Sé lá a mhair an fhéile. An eagraíocht áitiúil, Glór Cheatharlach, a d'eagraigh an fhéile, rud a rinne siad in 2012 freisin. Tá sé mar aidhm ag Glór Cheatharlach an Ghaeilge agus cultúr na Gaeilge a chur chun cinn ar fud an chontae.
2. Chun cultúr na bpobal Ceilteach a cheiliúradh a eagraítear an Fhéile Idirnáisiúnta Pan Cheilteach. Éire, an Bhreatain Bheag, Albain, an Bhriotáin, an Choirn agus Oileán Mhanainn a bhíonn páirteach san fhéile. Uair sa bhliain a bhíonn an fhéile ar siúl. Bíonn imeachtaí éagsúla ar chlár na féile: ceolchoirmeacha, comórtais agus seoladh leabhar. Bíonn amhránaithe ag amhránaíocht, ceoltóirí ag ceoltóireacht, filí ag aithris filíochta, scéalaithe ag scéalaíocht, rincoirí ag rince agus iad uile á dhéanamh de réir nósanna a gcultúir féin.
3. Tá an Comórtas Amhránaíochta Idirnáisiúnta ar cheann de na himeachtaí is mó san fhéile. Bíonn amhrán nua-chumtha sa chomórtas ina dteanga féin ag gach pobal. Bhí an t-amhránaí Seoirse Ó Dochartaigh as Dún na nGall ag canadh ar son na hÉireann in 2013. An t-amhrán *Le do Thaobh* a chas sé. Áine Durkin as Conamara a chum an t-amhrán. Bhí siamsaíocht ar na sráideanna gach lá i rith na féile: damhsa Ceilteach, céilí faoin aer agus mórshiúl na féile. Bhí ceoltóirí traidisiúnta as gach pobal Ceilteach ag glacadh páirte sna seisiúin cheoil. Agus bhí mórán daoine páirteach sa rás An Míle Pan Cheilteach, cuid acu ag rith, cuid acu ag bogshodar agus cuid acu ag siúl.
4. Bhí blas idirnáisiúnta ar na biachláir sna bialanna agus iad scríofa sna teangacha Ceilteacha go léir. Bhí miasa bia as na pobail Cheilteacha éagsúla ar fáil. Bhí gach duine bródúil agus mórálach as ár n-oidhreacht shaibhir Cheilteach agus rinneadh í a cheiliúradh agus a chomórath ar feadh na seachtaine. Bhí idir óg agus aosta sona sásta mar is féile phobail agus féile theaghlaigh í an Fhéile Pan Cheilteach. Bhí rud éigin ann do gach aoisghrúpa. Tréaslaímid a ngaisce le muintir Cheatharlach.

Ceisteanna (iad ar cómharc)

- (i) (a) Cén aidhm atá ag an eagraíocht Glór Cheatharlach?
(b) Cé chomh minic is a bhíonn an fhéile ar siúl?
- (ii) Breac síos **dhá** rud i dtaobh an amhráin *Le do Thaobh*.
- (iii) (a) Luaigh **dhá** imeacht a bhí ar siúl ar na sráideanna.
(b) Cén dóigh a raibh blas idirnáisiúnta ar na biachláir?
- (iv) Cén t-alt sa sliocht thuas a dtagraíonn an abairt seo a leanas dó?
'Bhain daoine fásta agus páistí sult as an bhféile.'
Alt 1; Alt 2; Alt 3; Alt 4. (Scríobh an freagra sa fhreagarleabhar.)
- (v) Cén t-alt sa sliocht thuas a dtagraíonn an abairt seo a leanas dó?
'Bhí daoine as sé phobal Cheilteacha i láthair ag an bhFhéile Pan Cheilteach.'
Alt 1; Alt 2; Alt 3; Alt 4. (Scríobh an freagra sa fhreagarleabhar.)

An Fhéile Pan Cheilteach

Scríobh freagraí ROINN III i do fhreagarleabhar.

Ceist 2. Freagair A agus B anseo.

A (10 marc)

Scríobh Pádraigín Ní Dhufaigh an nóta dialainne seo a leanas faoin tsraith clár *An Samhradh Linn* a chonaic sí ar TG4. Scríobh sí an nóta san Aimsir Fháistineach nuair ba cheart di é a scríobh san Aimsir Láithreach.

Léigh an nóta dialainne thíos a scríobh Pádraigín. Athscríobh an nóta i do fhreagarleabhar agus cuir na briathra atá sa chló trom san **Aimsir Láithreach**.

Sampla: Feictear *An Samhradh Linn* ar TG4 ar an Déardaoin ar a 7.30 p.m.

AN SAMHRADH LINN

Feicfead an *An Samhradh Linn* ar TG4 ar an Déardaoin ar a 7.30 p.m. Sa tsraith clár **tabharfaidh** Síle Ní Bhraonáin cuairt ar Choláiste Chonnacht sa Spidéal i gContae na Gaillimhe. **Canfaidh** na scoláirí an t-amhrán *Thugamar Féin an Samhradh Linn*. Ina dhiaidh sin, **caithfidh** Síle tamall i gCora Droma Rúisc i gContae Liatroma ar thóir togha agus rogha an tsamhraidh – ceol, bia, oidhreacht agus iontais na tíre! **Cloisfidh** scoth an cheoil thraidisiúnta ar an gclár. **Críochnóidh** an clár le Edwina Guckian ag damhsa ar an sean-nós.

B (10 marc)

Anseo thíos tá giota téacs faoin imreoir leadóige Andy Murray.

Athscríobh na habairtí i do fhreagarleabhar.

- Líon na bearnaí leis an bhfocal / na focail is oiriúnaí sna habairtí **2, 3, 4 agus 5** thíos.
- Aimsigh ainmfhocal **amháin** sa **tuiséal ginideach uatha** in abairt **6** thíos agus scríobh i do fhreagarleabhar é.

Andy Murray

1. **Sampla:** Rugadh Andy Murray

(a) in Glaschú (b) i nGlaschú (c) i Glaschú

Freagra: Rugadh Andy Murray i nGlaschú.

2. Ar 15 Bealtaine sa 1987 a saolaíodh é.

(a) blianta (b) bliain (c) bhliain

3. Imreoir gairmiúil leadóige is é.

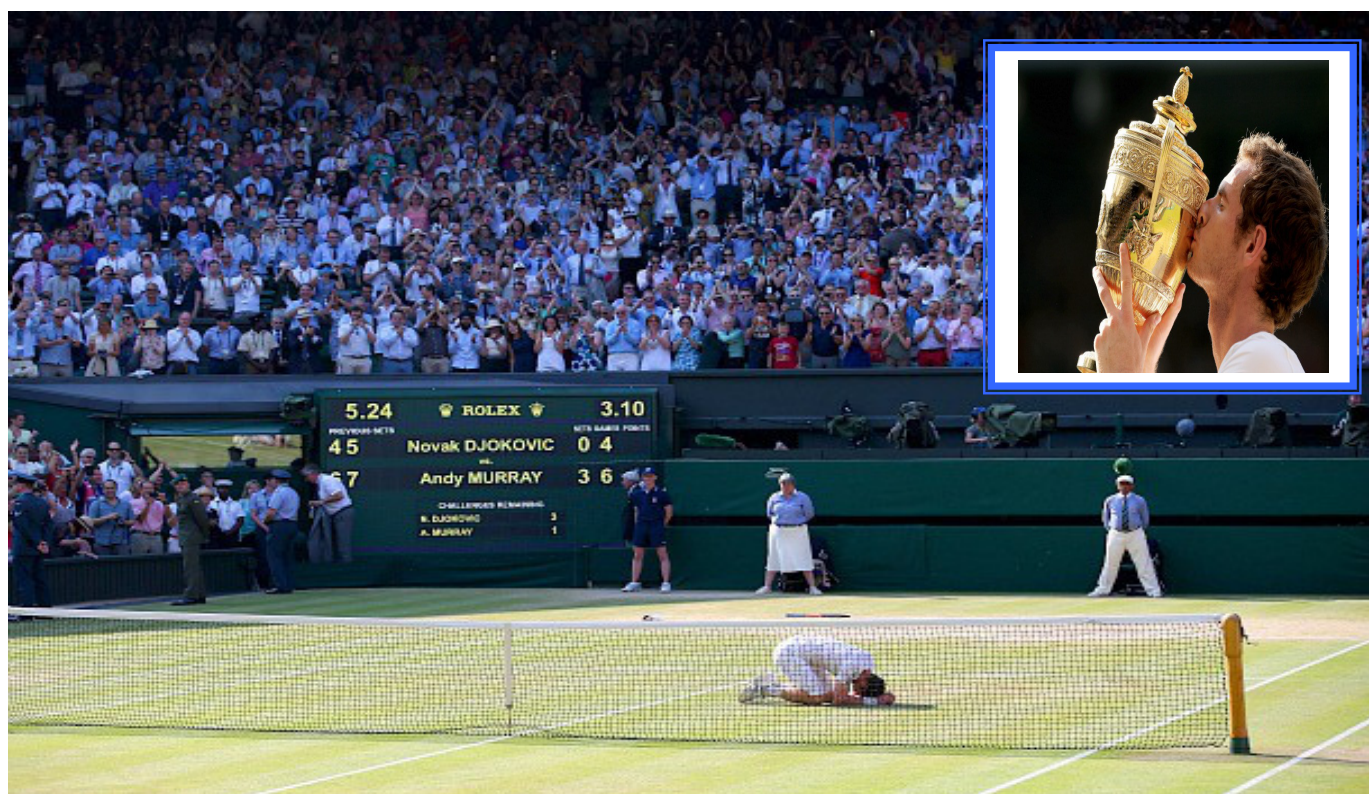
4. Tá Andy sé agus trí orlach ar airde.

(a) troigh (b) dtroigh (c) through

5. Is é meáchan Andy Murray breis agus trí chloch déag.

(a) ach (b) ná (c) nó

6. Is imreoir leadóige é a dheartháir, Jamie, freisin.

Scríobh freagraí ROINN IV i do fhreagarleabhar.

Ceist 3. Freagair do rogha **ceann amháin** de **A, B, C**, anseo thíos.
(Ní gá níos mó ná leathanach go leith a scríobh.)

A. AISTE nó ALT NUACHTÁIN / IRISE

Scríobh ar do rogha **ceann amháin** díobh seo:

- (i) Brionglóid shuimiúil a bhí agam le déanaí.
- (ii) An tábhacht a bhaineann le dea-shampla i saol an duine.
- (iii) Is í m'áit dúchais an áit is deise ar domhan.
- (iv) Réalta scannáin a thaitníonn go mór liom.
- (v) Laethanta saoire a chaith mé i dtír eile.

B. SCÉAL / EACHTRA

Freagair do rogha **ceann amháin** díobh seo:

- (i) Ceap scéal a mbeadh an giota seo thíos oiriúnach mar **thús** leis:
'Ghlaoigh bainisteoir na foirne i leataobh orm ?'
- (ii) Eachtra ghreannmhar a tharla i mo scoilse.

C. DÍOSPÓIREACHT / ÓRÁID

Maidir le do rogha **ceann amháin** de na rúin seo thíos, scríobh an chaint a dhéanfá i ndíospóireacht scoile ar son *nó* in aghaidh an rúin sin:

- (i) 'Ní chaithimid go maith le hainmhithe sa tír seo.'
- (ii) 'Tá córas oideachais na hÉireann ar fheabhas.'

Leathanach Bán

Leathanach Bán

Leathanach Bán